

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МИКОЛАЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені В. О. СУХОМЛИНСЬКОГО
Факультет педагогіки та психології
Кафедра української мови і літератури

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор із науково-педагогічної роботи

_____ О. А. Кузнецова

27 серпня 2019 р.

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
МЕТОДОЛОГІЯ ТА ОРГАНІЗАЦІЯ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Ступінь магістра
Галузь знань 01 Освіта / Педагогіка
спеціальність 014 «Середня освіта»
014.01 Середня освіта (Українська мова і література)
освітня програма Українська мова і література

Програму розроблено та внесено: Миколаївський національний університет імені В. О. Сухомлинського

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ:

Ситченко Анатолій Люціанович, доктор педагогічних наук, професор кафедри української мови і літератури;

Корнієнко Ірина Анатоліївна, кандидат філологічних наук, доцент кафедри української мови і літератури

Програму схвалено на засіданні кафедри української мови і літератури

Протокол № 1 від «27» серпня 2019 року

Завідувач кафедри української мови і літератури _____ (Рускуліс Л. В.)

Програму погоджено навчально-методичною комісією філологічного факультету

Протокол № 1 від «27» серпня 2019 року

Голова навчально-методичної комісії _____ (Чугуєва І. Є.)

Програму погоджено навчально-методичною комісією університету

Протокол № _____ від «27 » вересня 2019 року

Голова навчально-методичної комісії університету _____ (Кузнецова О. А.)

ВСТУП

Програма вивчення навчальної дисципліни «Методологія та організація наукових досліджень» складена відповідно до підготовки магістрів у галузі знань 01 Освіта / Педагогіка спеціальності 014 «Середня освіта» 014.01 Середня освіта (Українська мова і література).

Предметом вивчення навчальної дисципліни є: методологічні принципи і поняття науки, зміст, методи і форми наукових досліджень, правила написання та оформлення наукових праць різних видів і жанрів.

Міждисциплінарні зв'язки: філософія, естетика, культурологія, історія, літературознавство, мовознавство, педагогіка і психологія, методика навчання та виховання, соціологія та правознавство.

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

1.1. **Метою** вивчення дисципліни «Методологія та організація наукових досліджень» є : засвоєння методології та методики організації і проведення науково-дослідницької діяльності.

1.2. Завдання курсу:

- висвітлення поняття про науку та її основні категорії, методологічних принципів, видів та ознак наукового дослідження;
- з'ясування основних напрямів наукових досліджень в Україні;
- розкриття етапів наукового дослідження та методів його проведення;
- опрацювання методів і прийомів науково-дослідницької діяльності, технології проведення її загалом;
- пояснення специфіки літературознавчих і педагогічних (методичних) наукових досліджень;
- висвітлення змісту експериментальної роботи, характеристика її етапів та очікуваних результатів;
- вироблення умінь і навичок студентів стосовно оформлення результатів наукового дослідження (написання наукових праць різних видів і жанрів);
- удосконалення вмінь майбутніх фахівців самостійно працювати з науковою, навчальною, довідковою літературою та дотримання вимог академічної доброчесності.

1.3. Унаслідок засвоєння навчальної дисципліни студент оволодіває такими *компетентностями*:

I Загальнопредметні: знання основних бібліографічних пошукових систем, володіння прийомами бібліографічного опису і розшуку різних джерел; уміння користуватись науковою, навчальною, довідковою літературою, сучасними інформаційно-комунікаційними засобами і джерелами в Україні та за кордоном; володіння методами і прийомами відбору, аналізу та інтерпретації текстів; здатність критично оцінювати здобуту інформацію; уміння вести наукову дискусію й володіння навичками публічного виступу.

II Фахові: знання про основні поняття та категорії наукознавства, етапи розвитку науки та її напрями в Україні; уявлення про організаційну структуру науки, поняття про науковий метод і його риси; засвоєння організаційних заходів та прийомів науково-дослідницької діяльності; володіння методикою і технологією організації та проведення наукового дослідження; здатність до програмування наукової діяльності та її поетапного виконання; володіння методикою експериментальної роботи (педагогічні дослідження); здатність аналізувати, узагальнювати й використовувати результати експериментальних досліджень; знання специфіки наукового стилю сучасної української літературної мови; володіння навичками академічного письма українською та англійською мовами; здатність до виконання курсової та дипломної кваліфікаційної роботи за професійним спрямуванням та апробації здобутих наукових результатів; уміння написати доповідь та реферат, виступ та повідомлення, наукову статтю та монографію, рецензію та відгук про наукову працю; уміння добирати інформаційне забезпечення предметного наукового дослідження, обмінюватися науковою інформацією.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 180 годин / 6 кредитів ECTS.

2. Інформаційний обсяг дисципліни

Кредит 1. Методологічні засади НДР

Тема 1. Наукознавство як система знань

Поняття про науку та сутність наукового пізнання. Класифікація наук та пріоритетні напрями наукових досліджень в Україні. Наукова мережа, її завдання та функції. Теоретико-методологічні принципи науки.

Тема 2. Напрями розвитку науки в Україні

Закон України «Про наукову та науково-технічну діяльність». Державні документи про пріоритетні напрями наукових досліджень. Конкурсні програми НДР та їх державне або грантове фінансування.

Кредит 2. Планування наукового дослідження

Тема 4. Організація науково-дослідницької роботи

Планування діяльності наукових установ, закладів вищої освіти та наукових і науково-педагогічних працівників у сферах наукової та науково-технічної діяльності. Фундаментальні та прикладні наукові дослідження. Характеристика процесів наукового дослідження та його етапи. Очікувані результати наукового дослідження та форми їх представлення. Інформаційне забезпечення наукової роботи.

Тема 5. Програма наукового дослідження, основні його етапи

Обґрунтування теми наукового дослідження, визначення робочої гіпотези. Складання запиту на виконання науково-дослідницького проекту. Розробка програми дослідження на визначений період його поетапного виконання. Звітність про результати виконання проміжних та заключного етапів НДР.

Кредит 3. Форми і методи наукових досліджень

Тема 6. Форми наукової та науково-педагогічної роботи

Особливості здобуття вищої освіти на третьому (аспірантському) рівні на здобуття наукового ступеня доктора філософії в галузі наук; здобуття наукового ступеня доктора наук. Теоретичні й практичні методи наукових досліджень. Особливості дослідницької роботи наукових та науково-педагогічних працівників.

Тема 7. Методика педагогічних досліджень

Класифікація педагогічних наук. Зміст і проблематика педагогічної науки, методологічні підходи до НДР у контексті нової парадигми освіти в Україні. Науково-педагогічні концепції, наукові теорії та їх зв'язок із технологіями навчання і виховання. Інноваційні педагогічні системи, вербальні й машинні інформаційні технології.

Тема 8. Методика літературознавчих досліджень

Класифікація літературознавчих наук. Методологічні принципи й методи вивчення літератури. Принципи логіки та їх дотримання у наукових працях із літературознавства.

Кредит 4. Педагогічний експеримент

Тема 9. Зміст і форми експериментальної роботи

Зміст, мета і завдання педагогічного експерименту. Визначення робочої гіпотези. Основні форми й методи експериментальної роботи.

Тема 10. Основні етапи педагогічного експерименту, його очікувані результати

Програма експериментальної роботи, її етапи. Особливості планування та проведення констатувальних зрізів, формувального етапу, контрольного та узагальнюючого етапів експериментальної роботи. Доведення або спростування робочої гіпотези. Апробація результатів НДР.

Кредит 5. Підготовка наукових праць

Тема 11. Методика підготовки курсової та дипломної роботи

Мета і завдання написання курсової та дипломної робіт, особливості їх змісту й оформлення. Етапи виконання і структура курсової та дипломної роботи. Методи курсового та дипломного дослідження, інноваційність та практичне значення результатів їх виконання. Захист та оцінювання наукових робіт студентів. Конкурси наукових робіт студентів, аспірантів, молодих учених та науково-педагогічних працівників.

Тема 12. Методика підготовки доповіді, реферату, повідомлення

Роль і місце доповіді, реферату, повідомлення в системі підготовки фахівців у вищій школі та апробації здобутих наукових результатів. Особливості змісту і структури доповіді та реферату, здатність суб'єкта прилюдно захистити результати своєї наукової роботи.

Тема 13. Особливості підготовки наукової статті, монографії

Основні жанри наукової творчості. Уміння й навички академічного письма, його змістове наповнення та структурування. Наукометричні бази як мірило якості наукової статті. Монографія – головний науковий продукт. Вимоги до написання монографії. Використання результатів монографічного дослідження у підготовці фахівців.

Кредит 6. Апробація та впровадження результатів наукових досліджень

Тема 14. Поняття академічної доброчесності

Кодекс академічної доброчесності здобувачів вищої освіти та наукових і науково-педагогічних працівників. Моральні та правові аспекти проблеми запобігання плагіату. Системи боротьби з академічною недоброчесністю.

Тема 15. Академічна мобільність та комунікація

Академічна мобільність та обмін результатами наукових досліджень. Апробація результатів виконаних досліджень на науково-практичних семінарах та конференціях, симпозиумах. Виконання наукових досліджень за програмами та фінансуванням Європейського Союзу, за підтримки українських та міжнародних державних і приватних грантових програм.

3. Рекомендована література

Базова

1. Єріна А. М., Захожай В. Б., Єрін Д. Л. Методологія наукових досліджень: навч. посібник. Київ : Центр навчальної літератури, 2004. 212 с.
2. Жук Н. Й., Денисюк І. О., Халимончук А. М. Дипломна робота з української літератури / за ред. Н. Й. Жука. Київ : Вища школа, 1983. 125 с.
3. Клименюк О. В. Методологія та методи наукового дослідження: навч. посіб. Київ : Міленіум, 2005. 186 с.
4. Крушельницька О. В. Методологія та організація наукових досліджень : навч. посібник. Київ : Кондор, 2009. 206 с.
5. Кузин Ф.А. Магистерская диссертация: методика написания, правила оформления и порядок защиты: практ. пособ. для студ.-магистрантов. М., 1997. 304 с.
6. Курсова, бакалаврська, дипломна, магістерська роботи з української літератури та методики її викладання в школі: навч. посібник. Київ : ІВЦ Держкомстату України, 2001. 80 с.
7. Мороз І. В. Структура дипломних, кваліфікаційних робіт та вимоги до їх написання, оформлення і захисту. Київ, 1997. 56 с.
8. Новиков А. М., Новиков Д. А. Образовательный проект (методология образовательной деятельности). Москва : Эгвес, 2004. 120 с.
9. Основи методології та організації наукових досліджень : навч. посіб. для студ. / за ред. А. Є. Конверського. Київ : Центр учбової літератури, 2010. 352 с.
10. Пехота О. М. , Єрмакова І. П. Основи педагогічних досліджень : навч. посібник. 2-е вид., переробл. і доповн. Київ : Знання, 2013. 287 с.
11. Шейко В. М., Кушнарченко Н. М. Організація та методика науково-дослідницької діяльності: підруч. 5-ге вид., стереотип. Київ : Знання-Прес, 2006. 307 с.

Допоміжна

1. Васьков Ю. В. Педагогічні теорії, технології, досвід (дидактичний аспект). Харків : Скорпіон, 2000. 120 с.
2. Загальні вимоги до виконання та оформлення дипломних робіт / укл. доц. Гурдуз А. І. Миколаїв : РВВ МДУ, 2009 р. 20 с.
3. Ковалів Ю. І. Абетка дисертанта: методологічні принципи написання дисертації : посібник. Київ : Твім інтер, 2009. 460 с.
4. Ковальчук В. В. Основи наукових досліджень : навч. посібник. / за ред. В. О. Дроздова. 5-е вид. К. : Професіонал, 2008. 240 с.
5. Корнієнко І. А. Вступ до наукових досліджень : навч.-метод. посібник. Миколаїв, 2013. 156 с.
6. Лудченко А. А. и др. Основы научных исследований. Київ : Знання, КОО, 2000. 114 с.
7. Підласий П. І. Діагностика та експертиза педагогічних проектів : навч. посібник. К. : Рад. школа, 1978. 126 с.
8. Філіпенко А. С. Основи наукових досліджень: конспект лекцій. Київ : Академвидав, 2004. 208 с.

Інформаційний ресурс

1. <http://moodle.mnu.mk.ua/course/categori.php?id=40>